

Minister Klimatu i Środowiska

Paulina Hennig-Kloska

BM-WP.050.124.2024.KP
3359030.13446207.10877368
Warszawa, 13-10-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pani Posel Anny Sobolak, w sprawie **zmiany modelu funkcjonowania polskiej energetyki i równego dostępu wszystkich uczestników rynku do publicznych środków pomocowych** (znak: K10INT4473), poniżej przedstawiam stanowisko w sprawie.

Zmiana modelu funkcjonowania polskiej energetyki, w tym postępujący rozwój rozproszonej produkcji energii elektrycznej z OZE, stanowi zarówno szansę, jak i wyzwanie dla systemu energetycznego w Polsce. Niezbędne jest odpowiednie zarządzanie zmieniającą się produkcją energii w czasie przy jednoczesnym zapewnieniu równowagi po stronie popytowej. Odpowiedzią jest zwiększenie elastyczności zarówno po stronie podaży jak i popytu na energię elektryczną. Jednocześnie w celu przyłączenia i efektywnej integracji w systemie nowych źródeł wytwórczych (w tym OZE), a także na potrzeby elektryfikacji kolejnych gałęzi gospodarki (w szczególności przemysłu energochłonnego, ciepłownictwa, transportu), konieczny jest dynamiczny rozwój i modernizacja sieci elektroenergetycznych – zarówno przesyłowych, jak i dystrybucyjnych. Za rozwój sieci przesyłowych odpowiada operator systemu przesyłowego (OSP), natomiast za sieci dystrybucyjne odpowiedzialni są operatorzy systemów dystrybucyjnych (OSD). Rola OSD jest kluczowa m.in. z punktu widzenia rozwoju energetyki rozproszonej (w tym OZE oraz magazynów energii), wdrożenia inteligentnych sieci (w tym inteligentnego opomiarowania), a także rozwoju elektromobilności.

Na rynku energii elektrycznej w Polsce funkcjonuje obecnie pięciu dużych operatorów systemów dystrybucyjnych, których sieci są bezpośrednio przyłączone do sieci przesyłowej (OSDp). Jako OSD obsługujący powyżej 100 000 odbiorców są oni objęci prawnym obowiązkiem oddzielenia działalności dystrybucyjnej od innych rodzajów działalności niezwiązanych z dystrybucją energii elektrycznej (art. 9d ust. 1h ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne).

Oprócz tego w Polsce funkcjonuje 186 przedsiębiorstw wyznaczonych na OSD nieprzyłączonych bezpośrednio do sieci przesyłowej (tzw. OSDn), funkcjonujących

w ramach przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo (dane Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na koniec 2023 r.). W przypadku OSDn funkcjonujących w strukturach przedsiębiorstw pionowo skonsolidowanych wymagany prawem jest rozdział księgowy i rachunkowy oraz obowiązek oddzielenia działalności dystrybucyjnej prowadzonej przez operatora systemu od innych rodzajów działalności niezwiązanych z dystrybucją energii elektrycznej – unbundling organizacyjny.

OSDn mają szczególną rolę w procesie transformacji energetycznej. Pełnią rolę operatorów odpowiedzialnych za funkcjonowanie mniejszych systemów dystrybucyjnych, ale także integratora dla lokalnych inicjatyw energetycznych jak klastry energii czy społeczności energetyczne. Tworzenie usług elastyczności, z możliwie jak najszerszym wykorzystaniem magazynowania energii elektrycznej, jak również zwiększenie udziału odbiorców energii w rynku usług systemowych pomoże nie tylko monitorować przepływy energii i tworzyć sygnały rynkowe motywujące do zmian w podaży i popycie na energię, ale również zwiększyć możliwość integracji OZE w systemie elektroenergetycznym.

Mając na względzie powyższe, zasadne jest umożliwienie wszystkim operatorom sieci dystrybucyjnych (OSD), w tym operatorom sieci dystrybucyjnych nieprzyłączonych bezpośrednio do sieci przesyłowej (OSDn), dostępu do publicznych środków pomocowych.

Poniżej przedstawiam programy, które realizuje Ministerstwo Klimatu i Środowiska.

Fundusz Modernizacyjny

Fundusz Modernizacyjny (dalej: FM) funkcjonuje od 2020 r. i będzie realizowany do roku 2030 r. Tak jak wskazano w interpelacji Polska jest największym beneficjentem tych środków spośród 13 krajów UE z szacunkowym budżetem ponad 50 mld zł.

Do chwili obecnej w ramach siedmiu transz wniosków Polska uzyskała akceptację 19 programów priorytetowych. 10 września br. w ramach ósmej transzy 5 kolejnych programów priorytetowych zostało przedłożonych do akceptacji Europejskiego Banku Inwestycyjnego. 18 programów priorytetowych zostało już uruchomionych przez Krajowego Operatora FM – Narodowy Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW). Zatwierdzone programy obejmują szerokie spektrum przedsięwzięć wpisujących się w obszary wskazane w Dyrektywie ETS.

FM będzie realizował swoje zadania do 2030 r. Operator FM we współpracy i porozumieniu z MKiŚ w trybie ciągłym przygotowuje kolejne programy, które będą obejmowały nowe obszary wsparcia i dedykowane będą kolejnym beneficjentom. Są one składane cyklicznie w kolejnych transzach.

Przywołane w interpelacji programy priorytetowe: „Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej na potrzeby rozwoju stacji ładowania pojazdów elektrycznych” czy „Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna” są jednymi z pierwszych programów złożonych przez Polskę i zatwierdzonych przez Europejski Bank Inwestycyjny.

Intencją zawarcia w Programie „Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej na potrzeby rozwoju stacji ładowania pojazdów elektrycznych” wymogu „unbundlingu”, jako kryterium dostępu, było zapewnienie możliwości finansowania dla projektów wspieranych poza reżimem pomocy publicznej. Z tego względu wsparcie oferowane w ramach przedmiotowego programu zostało w pierwszej kolejności skierowane do podmiotów, które spełniają rygorystyczne warunki prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie dystrybucji energii elektrycznej. Zasada „unbundlingu” jest bowiem najsilniejszym gwarantem, że środki z takiej działalności są przeznaczane na inwestycje ściśle związane z dystrybucją energii elektrycznej. Istotną rolę odgrywają tu kwestie proceduralne związane z przyjmowaniem programów priorytetowych. W przypadku rezygnacji w programie z kryterium „unbundlingu” zachodzi konieczność notyfikowania pomocy publicznej, jaka będzie udzielona w ramach programu, co znacząco wydłuża proces jego przygotowania i zatwierdzenia.

Na podstawie zebranych doświadczeń z wdrożenia ww. programów, po dokonaniu analiz dalszych potrzeb rynku w tym zakresie, rozważane są możliwości rozszerzenia katalogu beneficjentów środków FM na inne podmioty poprzez przygotowanie nowych programów priorytetowych.

Ponadto, odnosząc się do uwag zawartych w interpelacji dotyczących Funduszu Modernizacyjnego, należy wyjaśnić, że programy priorytetowe NFOŚiGW finansowane z FM skierowane są do szerokiego grona beneficjentów i mają na celu finansowanie modernizacji systemu energetycznego i poprawę efektywności energetycznej.

NFOŚiGW wdraża 3 programy priorytetowe finansowane ze środków Funduszu Modernizacyjnego, skierowane do Operatorów Systemów Dystrybucyjnych, tj.:

- „Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej na potrzeby rozwoju stacji ładowania pojazdów elektrycznych”,
- „Elektroenergetyka - Inteligentna infrastruktura energetyczna”,
- „Wsparcie wykorzystania magazynów oraz innych urządzeń na cele stabilizacji sieci - program dla Operatorów Sieci Dystrybucyjnych”.

Na ten moment, w przypadku wszystkich programów realizowanych przez NFOŚiGW, a dedykowanych OSD, funkcjonuje zawężenie grupy OSD mogącej korzystać z finansowania FM do pięciu OSD objętych zasadami „unbundlingu” prawnego.

Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027

Odnosząc się natomiast do uwag zawartych w interpelacji dotyczących działania 2.3 Infrastruktura energetyczna Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, należy wyjaśnić, że nabór dla operatorów elektroenergetycznych systemów dystrybucyjnych został ogłoszony jako jeden z pierwszych naborów w obszarze energetyki w ramach programu FEnIKS. Z uwagi na ogromne potrzeby inwestycyjne i palącą potrzebę realizacji inwestycji we wzmocnienie krajowej infrastruktury elektroenergetycznej

w związku z dynamicznym rozwojem OZE, nabory zostały ogłoszone na warunkach, jakie w tamtym okresie były możliwe do określenia. Z uwagi na fakt, że w tamtym czasie instytucje systemu wdrażania miały świadomość możliwości realizacji części projektów poza reżimem pomocy publicznej, a program pomocowy dla programu FEnIKS, który wdrażał zmiany w rozporządzeniu Komisji Europejskiej o wyłączeniach blokowych (GBER), był jeszcze w fazie przygotowań, zdecydowano o otwarciu naboru dla tej grupy projektów, które mogły być finansowane poza reżimem pomocy publicznej. Przeprowadzone analizy prawne wskazały, że wsparcie dla podmiotów, które ze względu na przepisy ustawy Prawo energetyczne nie mogą zajmować się inną działalnością niż dystrybucja energii elektrycznej, będzie spełniać warunki stawiane w dokumentach opracowanych przez Komisję Europejską. Z tego względu w treści regulaminu dla ww. naboru został zawarty następujący warunek: *o dofinansowanie projektów w ramach naboru mogą ubiegać się Wnioskodawcy będący operatorami systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego na obszarze, na którym będzie realizowany projekt, objęci zakazem wykonywania działalności gospodarczej związanej z produkcją, wytwarzaniem lub obrotem paliwami gazowymi lub energią elektryczną, w tym wykonywania jej na podstawie umowy na rzecz innych przedsiębiorstw energetycznych.*

Zaznaczyć należy, że alokacja w pierwszym naborze stanowiła jedynie 14% środków przeznaczonych w działaniu 2.3 Infrastruktura energetyczna (alokacja ogółem wynosi bowiem 1 122 mln euro). Budżet naboru ustalony został celowo, aby po opracowaniu odpowiednich regulacji krajowych możliwe było formułowanie kolejnych rund aplikacyjnych dla dystrybucji energii elektrycznej w Programie FEnIKS 2021-2027.

Pod koniec ubiegłego roku zostało przyjęte rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 22 listopada 2023 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w obszarze energetyki i środowiska w ramach programu "Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027", w którym uregulowano m.in. kwestię udzielania pomocy publicznej dla projektów w obszarze infrastruktury elektroenergetycznej. Daje to możliwość udzielania wsparcia również mniejszym operatorom dystrybucyjnym, gdzie przy udzielaniu dofinansowania, może występować pomoc publiczna.

Podsumowując, Ministerstwo Klimatu i Środowiska dostrzega potrzeby inwestycyjne wszystkich operatorów systemów dystrybucyjnych elektroenergetycznych i rozważy takie ukształtowanie programów wsparcia, aby zapewnić możliwość dostępu do środków finansowych także mniejszym operatorom, którzy nie podlegają zakazowi ujętemu w art. 9d ust. 1h ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne.

Z wyrazami szacunku

Paulina Hennig-Kłoska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów